

Številka: 00104-317/2018/5

Datum: 20. 12. 2018

Odgovor na poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z možnostjo medgeneracijskega sodelovanja pri prenosu znanj

Državni zbor Republike Slovenije je Vladi Republike Slovenije posredoval pisno poslansko vprašanje dr. Franca Trčka v zvezi z možnostjo medgeneracijskega sodelovanja pri prenosu znanj.

V poslanskem vprašanju poslanec dr. Franc Trček navaja:

Že iz izkušenj z lastnimi šolajočimi se otroki vem, da je osnovnošolsko tekmovanje iz (rado)vednosti o problematiki sladkorne bolezni dober primer medgeneracijskega prenosa znanja in senzibiliziranja. Vlado sprašujem:

1. Ali bo iz te dobre študije primera v sodelovanjih z zdravstvenimi in pedagoškimi strokami ter združenji bolnikov razvijala sorodne programe prenosa znanj?
2. Kateri bodo ti programi in kako bodo (so)financirani?

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) podaja naslednji odgovor na zastavljena vprašanja.

Kakovostni programi, projekti in tudi tekmovanja za učence, ki jih sofinancirajo ustrezna ministrstva, so ob senzibiliziranju, poglobljanju in razširjanju znanj otrok in učiteljev uporabni tudi zaradi medgeneracijskega prenosa znanj ter kot osnova za posodabljanje kurikula/učnih načrtov (neposredno in posredno), aktualizacijo pouka, šolskih in obšolskih dejavnosti ter stalnega strokovnega izpopolnjevanja oz. profesionalnega razvoja učiteljev.

Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport na številnih področjih podpirata medgeneracijski prenos znanja in senzibiliziranje za zdravju prijazne odločitve, saj se zavedata, da naložba družbe v zdravje bodočih generacij lahko vzpodbuja vzpostavljanje zdravstvene pismenosti že danes.

Osnovni koncept promocije zdravja je, da zdravje nastaja v kontekstu vsakodnevnega življenja, torej tam, kjer ljudje živimo, se družimo, učimo in ustvarjamo (Ottawska listina). Zdravje torej ne nastaja samo v zdravstvenem sektorju, ampak predvsem v vseh drugih sektorjih in podpornih okoljih in je plod delovanja različnih akterjev v družbi.

Zveza društev diabetikov Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZDDS) že 20 let organizira tekmovanje iz znanja o sladkorni bolezni, v katerega je bilo v letu 2018 vključenih prek 10.200 učencev iz 435 osnovnih in srednjih šol. Seminarja za učitelje mentorje se je udeležilo 138

učiteljev-mentorjev. V letu 2018 je potekala tudi 51. šola zdravega življenja za otroke in mladostnike s sladkorno boleznijo tipa 1. Potencial te aktivnosti prepoznava tudi Ministrstvo za zdravje in jo je prek javnega razpisa za sofinanciranje programov varovanja in krepitev zdravja za leta 2017, 2018 in 2019 tudi finančno podprlo (več ko 132.000 evrov).

Krepitev zmogljivosti družbe za boljše zdravje se, kot je poudarjeno v Resoluciji o nacionalnem planu zdravstvenega varstva 2016–2025 »Skupaj za družbo zdravja«, začne v otroštvu.

V Sloveniji že v tem trenutku poteka veliko aktivnosti na ravni vrtcev in šol. V okviru javnega razpisa Ministrstvo za zdravje sofinancira in spremlja 81 programov varovanja in krepitev zdravja za leta 2017, 2018 in 2019. Gre za programe nevladnih organizacij v sodelovanju s strokovnimi inštitucijami. Njihove aktivnosti beležimo v več kot 40 vrtcih in več kot 400 osnovnih in srednjih šolah, kar znese skoraj 92.000 otrok in mladostnikov. Prav tako so njihove aktivnosti vpete v več kot 200 podjetjih.

Z opozarjanjem, da gre za kakovostne pristope, prek programov vplivamo tudi na odnos staršev in otrok k zmanjšanju kroničnih nenalezljivih bolezni. Tako s temi programi dosegamo cilje širše kot samo obvladovanje sladkorne bolezni (več o programih v Prilogi 1).

Sistemske ukrepe že dajejo rezultate, saj je Slovenija ena od redkih držav, ki ji je uspelo obrniti negativen trend debelosti in prevelike telesne teže med otroke in mladostnike. Na področju javnega zdravja zato lahko veliko prispevamo predvsem v vrtčevskih in šolskih okoljih, kjer učinkovito dosežemo vse otroke. Pri tem sledimo načrtanim programom in ukrepom, ki so predvideni s cilji Resolucije o nacionalnem programu o prehrani in telesni dejavnosti za zdravje 2015–2025.

Vsebinam prehrane in gibanja namenjamo veliko pozornosti tudi prek Slovenske mreže zdravih šol in mreže Zdravje v vrtcu. Prek različnih dejavnosti se iščejo skupni interesi za mlade in starejše generacije, spodbujajo se dobri medsebojni odnos in sprejemanje drugačnost.

Dejstvo je, da je teh in podobnih programov veliko, saj vsi želijo vstopati v šolski prostor. Na Ministrstvu za zdravje in Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport se zavzemajo za izbor kakovostnih, dovolj strokovnih in strukturiranih programov, ki so prilagojeni šolskemu prostoru. Vsa uporabna dognanja se potem prenašajo v šolsko prakso (preventivni in kurativni vidik) skozi kurikularne in druge dokumente, posodobitve, aktualizacije pouka in izobraževanja učiteljev, medresorskega sodelovanja, sodelovanja z različnimi strokovnimi inštitucijami itd., vse za dobrobit naših otrok.

Ministrstvo za zdravje bo na podlagi evalvacije javnega razpisa za obdobje 2017–2019, ki bo dala vpogled v kakovost izvajanja navedenih programov, tudi v letu 2019 podprlo dobre in uspešne programe in jih vključilo v nov javni razpis.

PRILOGA 1

SEZNAM PROGRAMOV ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE V OKVIRU NACIONALNEGA INŠTITUTA ZA JAVNO ZDRAVJE IN MINISTRSTVA ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT

NASLOV PROGRAMA: SLOVENSKA MREŽA ZDRAVIH ŠOL

CILJNA SKUPINA: učenci/dijaki, učitelji, starši z osnovnih šol, srednjih šol in dijaških domov

KRATEK OPIS: Od leta 1993 je Slovenska mreža zdravih šol članica Evropske mreže zdravih šol. V letu 2016 je širila svojo mrežo in sedaj združuje 375 ustanov (301 OŠ-67 % vseh OŠ, 63 SRŠ – 47 % vseh SRŠ, 11 DD – 26 % vseh DD). Zdrave šole na celostni način spodbujajo, krepijo in omogočajo zdravje za učence, učitelje in starše na vseh področjih zdravja skozi obvezni in skriti kurikulum ter v povezavi z lokalno skupnostjo, zdravstvenimi službami in drugimi ustanovami z namenom krepitve zdravega življenjskega sloga v šolskem okolju.

SPLETNA STRAN: Slovenska mreža zdravih šol (SMZŠ): <http://www.nijz.si/sl/slovenska-mreza-zdravih-sol>

Evropska mreža zdravih šol (Schools for Health – SHE mreža): <http://www.schools-for-health.eu/she-network>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: MODEL ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG V ŠOLI

CILJNA SKUPINA: učitelji in učenci/dijaki z osnovnih in srednjih šol

KRATEK OPIS: Model zdrav življenjski slog ponuja modelne ure z vsebinami zdravja v obveznem kurikulumu. V program vključeni učitelji so izdelali modelne ure z vsebinami prehrane, gibanja, duševnega zdravja, alkohola in tobaka in jih umestili v različne predmete od 1. do 9. razreda OŠ.

GRADIVA: modelne ure za prehrano, gibanje, duševno zdravje, alkohol, tobak; priročnik Minuta za gibanje v razredu; Usmeritve za razvoj programa in njegovo implementacijo na šoli.

SPLETNA STRAN: <http://www.zdravjevsoli.si>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: DA SIJE SONCE. DIDAKTIČNE IGRE ZA RAZVOJ OTROKOVIH KOMPETENC NA PODROČJU PREPREČEVANJA ZASVOJENOSTI

CILJNA SKUPINA: strokovni delavci v vrtcih, posredno otroci v predšolskem obdobju (od 3 do 6 let)

KRATEK OPIS: Raziskave kažejo, da nekateri vzorci vedenja, ki nakazujejo na kasnejši razvoj zasvojenosti, izhajajo že iz zgodnjega otroštva. S sistematičnim razvijanjem in krepitvijo osebnih in socialnih veščin se zmanjšuje tveganje za razvoj zasvojenosti v kasnejšem obdobju. Program je osredotočen na tisto dejavnost v vrtcu, ki je najbolj razširjena in hkrati tudi najbolj priljubljena, to je IGRA. Predpostavljali smo, da z IZBOROM PRIMERNIH DIDAKTIČNIH IGER lahko razvijemo tiste kompetence otrok, ki bodo vplivale na razvoj zdravega čustvenega odzivanja, razvoj vrednot za zdravo življenje in takega odločanja in vedenja, ki bo odvrčalo od pasti zasvojenosti.

GRADIVA: Da sije sonce: didaktične igre za razvoj otrokovih kompetenc na področju preprečevanja zasvojenosti / [avtorji Marijana Kašnik Janet ... [et al.];1. Izid. 3 natis Ljubljana: Zavod RS za šolstvo, 2011. Priročnik je možno naročiti pri Založbi Zavoda RS za šolstvo.

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Ravne na Koroškem, Ob Suhi 5 b, Ravne na Koroškem

NASLOV PROGRAMA: »OTROCI ZA VARNOST V PROMETU« - URESNIČEVANJE MULTISEKTORSKEGA SODELOVANJA NA REGIJSKI RAVNI (REGIJA POMURJE)

CILJNA SKUPINA: udeleženci v prometu; predšolski in šolski otroci pa so aktivni udeleženci pri izvedbi dela zdravstveno vzgojne akcije

KRATEK OPIS: Cilj programa je dvig ozaveščenosti o posledicah uživanja alkohola pri udeležencih v prometu. Vsako leto v programu sodeluje večina osnovnih šol in vrtcev v Pomurju. Aktivnosti programa se vsako leto preko razpisa pričnejo ob začetku šolskega leta. V pripravo se aktivno vključujejo tudi policisti in otroci. Osrednja aktivnost programa je zaključna

ulična akcija na Martinovo, v kateri so »zvezde« policisti in otroci. Program je primer uspešnega dolgoletnega sodelovanja več sektorjev.

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Murska Sobota, Arh. Novaka 2, Murska Sobota

NASLOV PROGRAMA: PREVENTIVNI PROGRAM TO SEM JAZ

CILJNA SKUPINA: otroci in mladostniki, pedagoški delavci, starši

KRATEK OPIS: Program To sem jaz si prizadeva za dvig organizirane skrbi za duševno zdravje v slovenskih šolah. Usmerjen je v razvoj mladostnikove pozitivne in realne samopodobe, socialnih in komunikacijskih veščin ter drugih gradnikov duševnega zdravja. Pedagoškim delavcem daje strokovno utemeljene ideje za preventivno delo z razredom. Del programa je tudi spletna svetovalnica na naslovu www.tosemjaz.net, danes najstarejši in največji spletni svetovalni portal za mladostnike v Sloveniji.

GRADIVA: priročnik za preventivno delo z razredom 10 korakov do boljše samopodobe (avtorica Alenka Tacol), priročnik za mladostnike To sem jaz. Verjamem vase, monografija Srečanja na spletu.

SPLETNA STRAN: <http://www.tosemjaz.net/>, predstavitveni film:

http://www.tosemjaz.net/si/o_projektu/

<http://www.nijz.si/programi-in-projekti>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Celje, Ipavčeva 18, Celje

NASLOV PROGRAMA: ZDRAVJE V VRTCU

CILJNA SKUPINA: vzgojitelji, vrtčevski otroci, starši, ustanovitelji vrtcev

KRATEK OPIS: V predšolskem obdobju otroci pridobijo izkušnje, stališča in vzorce vedenja, ki jih v določeni meri spremljajo vse življenje. Zato so znanje, vedenje in delo vzgojiteljev v vrtcih zelo pomembni. Program Zdravje v vrtcu naj bi zato bil v pomoč vzgojiteljem, kjer lahko dobijo dodatna znanja, odgovore, izkušnje. Promovira zdravje, zdravo in varno okolje, dobro počutje ter usmerja izvajanje aktivnosti za ohranjanje in krepitev zdravja v vrtčevskem okolju in izven tega. Za vzgojitelje so organizirana tudi izobraževanja s stroko podprtimi vsebinami povezanimi z zdravjem. Program je namenjen vsem vrtcem, vključitev v program je prostovoljna in brezplačna. Vrtci, ki zadostijo kriterijem, ob koncu leta dobijo tudi nalepko, da so sodelovali v programu Zdravje v vrtcu; vzgojitelji pa točke za napredovanje.

GRADIVA: letak Preprečujemo širjenje nalezljivih bolezni – priporočila za starše in trije DVD lutkovni filmi (Čiste roke za zdrave otroke, Ostal bom zdrav, Dobili bomo dojenčka).

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/programi-in-projekti>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Ljubljana, Zaloška 29, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: MOTNJE HRANJENJA

CILJNA SKUPINA: zloženka: učitelji, starši, mladostniki z dejavniki tveganja za motnje hranjenja

knjižica: zdravstveni delavci, starši, učitelji in vsi, ki se pri vsakdanjem delu srečujejo z mladimi in njihovimi stiskami

KRATEK OPIS: Motnje hranjenja postajajo pomemben javno zdravstveni problem zlasti v obdobju adolescence. Mladostniki, ki se s temi motnjami srečujejo, jih pogosto zanikajo, odklanjajo pa tudi ustrezno strokovno pomoč. Ob tem so tako straši kot učitelji, ki te motnje opažajo, pogosto v stiski, ne vedo, kako in kdaj ukrepati, pogosto pa imajo podobne probleme tudi zdravstveni delavci na primarni ravni.

Zloženka Razumeti motnje hranjenja je lahko v pomoč pri prepoznavanju te oblike duševnih motenj, služi pa lahko tudi kot pripomoček za začetke pogovora z osebo, ki se sooča s temi motnjami.

Knjižica Razumeti motnje hranjenja predstavlja zaokroženo in v strokovnem smislu moderno besedilo o motnjah hranjenja. Bralec bo v njej našel razumljivo in zanimivo sintezo vsega, kar je povezano z nastankom, razvojem in možnostjo pomoči pri teh motnjah, hkrati pa bo izvedel tudi, kateri so dejavniki tveganja za njihov razvoj in zakaj še vedno velja, da so tem motnjam bolj izpostavljene ženske. V knjižici so predstavljeni najsodobnejši pogledi na strukturo družine, njeno vlogo v današnji družbi in tudi to, kaj danes pomeni biti mladostnik in kako iz njega postati zrel in odgovoren človek.

GRADIVA: zloženka Razumeti motnje hranjenja

knjižica: Razumeti motnje hranjenja

SPLETNI STRANI: <http://www.nijz.si/publikacije/razumeti-motnje-hranjenja>

<http://www.nijz.si/sl/motnje-hranjenja-0>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Kranj, Gosposvetska 12, Kranj

NASLOV PUBLIKACIJE: RAZUMETI MOTNJE HRANJENJA

CILJNA SKUPINA: zdravstveni delavci, starši, učitelji in vsi, ki se pri vsakdanjem delu srečujejo z mladimi in njihovimi stiskami

KRATEK OPIS: Knjižica Razumeti motnje hranjenja predstavlja zaokroženo in v strokovnem smislu moderno besedilo o motnjah hranjenja. Bralec bo v njej našel razumljivo in zanimivo sintezo vsega, kar je povezano z nastankom, razvojem in možnostjo pomoči pri teh motnjah, hkrati pa bo izvedel tudi, kateri so dejavniki tveganja za njihov razvoj in zakaj še vedno velja, da so tem motnjam bolj izpostavljene ženske. V knjižici so predstavljeni najsodobnejši pogledi na strukturo družine, njeno vlogo v današnji družbi in tudi to, kaj danes pomeni biti mladostnik in kako iz njega postati zrel in odgovoren človek.

GRADIVA: knjižica Razumeti motnje hranjenja

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/publikacije/razumeti-motnje-hranjenja>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Kranj, Gosposvetska 12, Kranj

NASLOV PROGRAMA: SIJAJ, SIJAJ SONČECE, SONČECE RUMENO, JAZ POIŠČEM SENČICO, HLADNO IN ZELENO ...

CILJNA SKUPINA: učenci 1. - 4. razreda osnovne šole in splošna javnost

KRATEK OPIS: Pred poletnim časom vsako leto pričenjamo preventivno delovati na področju osveščanja o pomenu pravilne zaščite pred škodljivim delovanjem sončnih žarkov. Cilj je usmerjen v zmanjševanje obolevnosti za s soncem povezano hudo obliko kožnega raka, za katero zboleva vse preveč naših prebivalcev. Za lažji pristop h kontinuirani vzgoji in izobraževanju izvajamo aktivnosti, ki smo jih v sodelovanju z Zdravstvenim domom Izola združili pod geslom »SENCA POD SONCEM« za otroke 3. razredov osnovnih šol.

GRADIVA: knjižica Sijaj, sijaj sončece, sončece rumeno..., delovni listi za učence, navodilo za izdelavo legionarske kape, priporočila.

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Koper, Vojkovo nabrežje 4/a, Koper in Zdravstveni dom Izola, Oktobrske revolucije 11, Izola

NASLOV PROGRAMA: VARNO S SONCEM

CILJNA SKUPINA: predšolski otroci, ki obiskujejo vrtec in šolarji ter vzgojitelji, pedagoški delavci osnovnih šol in starši

KRATEK OPIS: Program Varno s soncem je nastal kot prizadevanje za izboljšanje stanja v Sloveniji zaradi zaskrbljujočih epidemioloških podatkov o naraščanju števila rakavih obolenj kože pri nas in hkrati kot odgovor na dejstvo, da je pojavnost kožnega raka močno povezana z izpostavljanjem UV sevanju in s pogostostjo sončnih opeklin. Z njim želimo doprinesiti k spremljenemu odnosu do sonca. Zato je usmerjen k seznanjanju predšolskih otrok in šolarjev o škodljivih posledicah delovanja sončnih žarkov in ukrepih, s katerimi lahko nastanek teh posledic učinkovito preprečimo oz. zmanjšamo.

GRADIVA: priročnik Delovno gradivo za izvajanje programa Varno s soncem v četrtil in petih razredih osnovnih šol, prosojnica za učitelje za izvedbo predstavitev, e-gradiva za vzgojitelje, informativna gradiva v tiskani obliki (plakati, knjižna kazala, zloženje) za otroke, njihove starše in učitelje. Gradiva za tekoče šolsko leto so od aprila dosegljiva na navedenem spletnem mestu oz. v tiskani obliki.

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/programi-in-projekti>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Center za zdravstveno ekologijo, Zaloška 29, Ljubljana

NASLOV PUBLIKACIJE: IGRANJE ZA ZNANJE – priročnik za izvajanje rekreativnih odmorov v vrtcih in osnovnih šolah

CILJNA SKUPINA: vrtčevski otroci, šolski otroci 1. in 2. triade, učitelji, starši

KRATEK OPIS: Priročnik je namenjen vsem, ki se ukvarjajo z otroki - doma, v vrtcu, v šoli ali drugje. Sestavlja ga pet poglavij in v vsakem je nabor iger z drugačnim namenom – igre za spoznavanje, za učenje osnovnih motoričnih sposobnosti, igre pripravljenosti, lovljenja, sodelovanja ter osnovne igre in športi za telesno dejavnost na igrišču. Predstavljene igre so lahko tudi izhodišče za pripravo novih iger.

GRADIVO: Tiskana izdaja (700 izvodov), elektronska izdaja objavljena na spletni strani NIJZ:

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/sl/publikacije/igranje-za-znanje-prirocnik-za-izvajanje-rekreativnih-odmorov-v-vrtcih-in-osnovnih-solah>

IZDAJATELJ: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: VZGOJA ZA ZDRAVO SPOLNOST

CILJNA SKUPINA: vzgojitelji, učitelji, zdravstveni delavci, starši

KRATEK OPIS: Spolno vedenje ljudi je zapleten proces, na katerega vplivajo številni biološki, duševni in socialni dejavniki, pa tudi spolne želje, čustveni naboj, dostop do informacij, pritisk medijev, komunikacija v družini in nenazadnje osnovno znanje in razvoj veščin. Dejstvo je, da je človek je spolno bitje od rojstva do smrti, zato je vzgoja za zdravo spolnost pomembno področje vzgoje za zdravje. Potekala naj bi sistematično in se spiralno nadgrajevala od prvih otrokovih korakov do konca srednješolskega obdobja. Gorenjski bilten javnega zdravja in priročnik Zdravje skozi umetnost nudi vzgojiteljem in učiteljem pomembne informacije o tem, kako se »spopadati« s temo, ki je mladim zelo blizu, vzgojiteljem in učiteljem pa pogosto precej manj.

GRADIVA: publikacija Gorenjski bilten javnega zdravja št. 29: Vzgoja za zdravo spolnost – pristopi in utemeljitev in priročnik Skozi umetnost o zdravju (elektronski verziji na spletni strani NIJZ)

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/bilten29.pdf> in http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/smernice_umetnost_feb.2016.pdf

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje – Območna enota Kranj, Gosposvetska 12, Kranj

NASLOV PROGRAMA: ŠOLSKI LONEC

CILJNA SKUPINA: Organizatorji prehrane v vrtcih, vodje šolske prehrane, vodje kuhinj, učitelji gospodinjstva in ostali učitelji na osnovnošolskem in srednješolskem nivoju, staršem in skrbnikom otrok, strokovnjakom s področja javnega zdravja ...

KRATEK OPIS: Spletni portal Šolski lonec je nastal kot plod dolgoletnega medsektorskega sodelovanja med zdravstvom in šolstvom, namenjen pa je predvsem temu, da bi ljudje in strokovnjaki na enem mestu našli čim več uporabnih informacij o pomenu prehrane in gibanja za zdravje otrok in mladih. Temelji na [Smernicah zdravega prehranjevanja v vzgojno-izobraževalnih ustanovah](#) in [Zakona o šolski prehrani \(Uradni list RS, št. 3/2013\)](#). Šolski lonec vsebuje uporabne vsebine za izvajanje organizirane vrtčevske in šolske prehrane, poleg tega pa je namenjen tudi kot podporno spletno okolje vzgojno-izobraževalnim zavodom pri načrtovanju prehrane. Vsebuje tudi e-orodje za prehransko načrtovanje prehrane, e-šolsko kuharico ter dobre prakse na področju prehrane in gibanja otrok in mladih.

GRADIVA: /

SPLETNA STRAN: <http://solskilonec.si/>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: MODEL PREHRANSKIH USPOSABLJANJ

CILJNA SKUPINA: organizatorji prehrane v vrtcih, vodje šolske prehrane, vodje kuhinj, kuharji, pomočniki kuharjev

KRATEK OPIS: Namen programa je razviti inovativen in trajnostno naravnani model strokovne podpore vzgojno-izobraževalnim zavodom ter ostalim organizacijam javne ponudbe prehrane preko praktičnih in teoretičnih usposabljanj. Pri tem se bo oblikoval sistemski predlog mreže za izvajanje strokovnih usposabljanj na nivoju Slovenije.

GRADIVA: /

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/sl/pilotni-model-prehranskih-usposabljanj>

NOSILEC: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

NASLOV PROGRAMA: Hočeš Preprečiti Virusno okužbo?

CILJNA SKUPINA: starši otrok in mladostnikov, deklice in dečki med 9. in 14. letom starosti; učenci in dijaki, splošna javnost, pedagoški delavci, mediji, zdravstvo...

KRATEK OPIS: Program Hočeš Preprečiti Virusno okužbo? je namenjen preprečevanju predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu, močno povezanih z najpogostejšo spolno prenosljivo okužbo z virusom HPV. Okužba s HPV je najpogostejša pri adolescentih in mlajših odraslih, starih od 15 do 25 let. Upoštevanje priporočil varne spolnosti in cepljenje deklic med 9. in 14. letom starosti proti virusu HPV, bistveno zmanjša tveganje, da bo deklica zbolela za predrakavimi spremembami ali rakom materničnega vratu ter zmanjša tveganje za druge bolezni, ki so povezane s HPV, kot tudi za zaplete po zdravljenju le-teh. Pri dečkih pa preprečitev raka povzročenega s HPV na drugih lokacijah.

GRADIVA:

- plakat Hočeš Preprečiti Virusno okužbo?,
- zgibanka Hočeš Preprečiti Virusno okužbo?

SPLETNA STRAN: ko-RAK.si Društvo za boj proti raku in drugim kroničnim boleznim Nova Gorica <http://www.ko-rak.si/publikacije>

NOSILEC: ko-RAK.si Društvo za boj proti raku in drugim kroničnim boleznim Nova Gorica

NASLOV PUBLIKACIJE: IZVAJANJE PROMOCIJE ZDRAVJA V ŠOLSLEM OKOLJU

CILJNA SKUPINA: pedagoški in zdravstveni delavci, ki delajo z otroki in mladostniki v šolskem okolju

KRATEK OPIS: S poročilom smo želeli zajeti mnenje pedagoških delavce in regijskih koordinatorjev o pomenu promocije zdravja v šolskem okolju. Zanimala nas je tudi, kako ocenjujejo uspešnost in učinkovitost delovanja Slovenske mreže zdravih šol ter njihovo mnenje o uporabnosti in izvedljivosti programa.

GRADIVO: Elektronska izdaja poročila in priloge je objavljeno na spletni strani NIJZ.

IZDAJATELJ: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Trubarjeva 2, Ljubljana

SPLETNA STRAN: <http://www.nijz.si/sl/publikacije/izvajanje-promocije-zdravja-v-solskem-okolju>

Poleg omenjenega povezovanja v okviru tekmovanja za sladkorno bolezen, pa je v našem sistemu še kar nekaj podobnih uspešnih modelov. Eden izmed teh je tudi rezultat projekta Norveškega finančnega mehanizma **»Uživajmo v zdravju«**, ki je nastal kot odziv zdravstvenega in šolskega sektorja na porast problema prekomerne hranjenosti in debelosti prebivalcev Slovenije. Namen projekta je soočenje s tem javno zdravstvenim problemom v organizacijah na različnih ravneh (nacionalni, regijski in lokalni) ter oblikovanje inovativnih trajnostnih in učinkovitih medsektorskih pristopov, ki bodo trend rasti debelosti postopno obrnili v negativno smer.

Poglaviti cilj projekta je bil zagotoviti sistemsko povezavo med zdravstvenimi in izobraževalnimi organizacijami ter lokalno skupnostjo v preventivni tim, ki po načelu koncepta skupnostnega pristopa v ospredje postavi posameznika in njegovo zdravje, in vsak po svojih močeh in pristojnostih zagotavlja skrb za zdrav življenjski slog ter podporno okolje ljudem s prekomerno telesno težo ali debelostjo. Uspešen skupnostni pristop preventivnih timov v projektu na tem področju se nadaljuje. Več je dostopno na povezavi: <http://www.uzivajmovzdravju.si/>.

Tudi v okviru predmeta Športna vzgoja/šport spodbujamo in podpiramo zmanjšanje pitja sladkih in gaziranih pijač ter zmerno uživanje živil, ki vsebujejo enostavne ogljikove hidrate. Pri tem se sklicujemo na strokovne vire, npr.:

- NIJZ: <http://www.nijz.si/sl/stevilo-ljudi-s-sladkorno-bolezni-narasca>
- Slovenske smernice za telesno udejstvovanje otrok in mladostnikov v starostni skupini od 2-18 let: <http://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-SFD3TONS/512925ce-47e6-49c7-8f33-a2ef5a751980/PDF> (navedek: Z rednim telesnim udejstvom ... se izboljša občutljivost telesa na inzulin Povečana stopnja otrok s sladkorno boleznijo...)
- O povezavi med debelostjo in sladkornimi boleznimi: http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/debelost_pri_o-m_daljsa_spletna_avg2016_final_01082016.pdf (dr. Gregor Starc navaja pomen gibanja pri preventivi proti sladkorni bolezni tipa 2: »... Če ni dovolj gibanja, ni osteokalcina, trebušna slinavka ne izloča dovolj inzulina, sladkor ne more prehajati v mišice, in tako se razvije sladkorna bolezen tipa dva.«) itd.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ter Ministrstvo za zdravje sta omogočila pripravo in izdajo Priporočil za ukrepanje v vrtcu ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih (2012), ki jih je pripravil in izdal Nacionalni inštitut za javno zdravje. Na osnovi teh priporočil so bila pripravljena še Priporočila za ukrepanje v osnovnih šolah ob nujnih stanjih in nenadno nastalih bolezenskih znakih (februar, 2018). Namen priporočil je pomoč in podpora strokovnim delavcem v vrtcih in šolah pri ravnanju ob življenjsko ogrožajočih in drugih nenadno nastalih stanjih, ki zahtevajo ukrepanje in/ali zdravniško pomoč.

Oba dokumenta sta objavljena na spletnih straneh Nacionalnega inštituta za javno zdravje in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, in sicer:

NIJZ:

<http://www.nijz.si/sl/publikacije/priporocila-za-ukrepanje-v-osnovnih-solah-ob-nujnih-stanjih-in-nenadno-nastalih>

MIZŠ:

http://www.mizs.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/program/

Publikacija se nahaja na naslovu:

http://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/publikacije-datoteke/priporocila_za_ukrepanje_v_osnovnih_solah_ob_nujnih_stanjih_in_nenadno_nastalih_bolezenskih_znakih.pdf

V letu 2017 je bila sprejeta dopolnitev Navodil h Kurikulumu za vrtce v programih s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za otroke s posebnimi potrebami, za dolgotrajno bolne otroke, ki jih je izdalo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport ob strokovni udeležbi strokovnjakov iz Zavoda RS za šolstvo in praktikov iz predšolske vzgoje. Navodila so objavljena na spletni strani Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/DOPOLNITEV_Navodil_h_Kurikulumu_za_vrtce_ZA_DOB.PDF

Navodila za izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo za učence v osnovni šoli pa na povezavi:

http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/podrocje/posebne_potrebe/programi/Navodila_9-letna_OS.pdf